

18.1.2016

Ehdotus yliopistojen rahoitusmallin tarkistamiseksi vuodesta 2017 lähtien

A) KOULUTUSOSION UUDISTAMINEN

1 Työryhmä ehdottaa tarkennusta ylempien korkeakoulututkintojen käsittelyyn nykyisessä mallissa sisältyvän ns. tutkintoleikkurin osalta. Tutkintoleikkurilla tarkoitetaan sitä, että opetus- ja kulttuuriministeriön sekä korkeakoulujen välisissä neuvotteluissa sovitun tavoitteen ylimentevien tutkintojen perusteella ei myönnetä rahoitusta. Tutkintoleikkurit käsiteltäisiin jatkossa samalla ISCED -luokitteluun perustuvalla luokittelulla millä tavoitteet neuvotteluissa sovitaan. Ehdotetut alaryhmittely olisivat seuraavat:

- Kasvatusalat (01)
- Taiteet ja kulttuurialat sekä humanistiset alat (02)
- Yhteiskuntatieteet (03) ja palvelualat (10)
- Liiketalous, hallinto ja oikeustieteet (04)
- Luonnontieteet (05)
- Tietojenkäsittely ja tietoliikenneliikenne (06) sekä tekniikan alat (07)
- Maatalous- ja metsätieteelliset alat (08)
- Hammaslääketiede (0911)
- Lääketiede (0912)
- Terveys- ja hyvinvointialat (092)

Tohtoritutkinnon leikkurikäytännön ehdotetaan pysyvän aiemman mukaisena eli yliopistokohtaisena, alemmille korkeakoulututkinnoille ei esitetä leikkuria.

Pidättekö ehdotettua tutkintoleikkurin käsittelymekanismia tarkoituksenmukaisena?

Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n mielestä ISCED -luokitteluun perustuva tutkintoleikkuri on perusteltua ottaa käyttöön sekä yliopistojen että ammattikorkeakoulujen rahoitusmallissa. EK pitää erittäin tärkeänä, että OKM selvittää millä perustein tutkintotavoitteet määräytyvät joustavasti myös sopimuskauden aikana siten, että ne vastaavat työ- ja elinkeinoelämän ja koko yhteiskunnan koulutustarvetta ml. työvoimapulasta johtuvat äkilliset tarpeet. Tarjonta ei saa vääristyä siten, että halvemmin kustannuksin toteutettua koulutusta suositaan kalliimman kustannuksella. Ohjaavalla ministeriöllä on suuri vastuu kehittää yhteistyössä työ- ja elinkeinoelämän sekä muiden sidosryhmien kanssa ennakointi- ja koulutuksen mitoituksen ohjausmalli siten, että ei vääristymää pääse syntymään. Myös yliopistojen oma vastuu korostuu mm. tarpeellisten laboratorio- ja muun oppimisympäristöjen kehittämisessä tukemaan jatkuvasti vaativampiin osaamistarpeisiin vastaamista.

Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmasta luovuttaessa on tilalle luotava uskottava ennakointijärjestelmä, jossa työ- ja elinkeinoelämällä on oma aktiivinen rooli.

Osaaminen ja kasvu
Marita Aho ja Jari Konttinen

18.1.2016

EK:n mielestä olisi vielä pohdittava onko perusteltua huomioida maksullinen kansainvälisille opiskelijoille suunnattu tutkintokoulutus leikkurissa vai olisiko sen selkeämpää olla oma erillinen kokonaisuus.

2 Työryhmä ehdottaa vähintään 55 opintopistettä suorittaneiden osuudeksi rahoitusmallissa 23 %. Rahoitustekijän laskentaan ehdotetaan tarkennuksia. Tarkennuksilla huomioitaisiin keväällä opintonsa aloittaneiden ensimmäisen lukukauden opinnot sekä lukuvuoden aikana valmistuneiden opinnot. Lisäksi laskentaan ehdotetaan lisättäväksi mekanismia, jolla huomioitaisiin edellisen lukuvuoden aikana 55 opintopistettä ylittävät suoritukset seuraavina vuosina sekä tarkennettaisiin opintopisteiden kirjauskäytäntöjä.

Pidättekö ehdotettua vähintään 55 op suorittaneiden laskentamekanismia tarkoituksenmukaisena?

EK kannattaa laskentamekanismin muuttamista kuvaamaan entistä paremmin opiskelukäytäntöjä kalenterivuoden aikana.

3 Työryhmä ehdottaa ulkomaalaisten suorittamien ylempien korkeakoulututkintojen erillisen tekijän poistamista rahoitusmallista, jolloin ulkomaalaisten suorittamat tutkinnot ja muut suoritukset huomioitaisiin rahoitusmallissa samoin, kuin muidenkin opiskelijoiden suoritukset riippumatta koulutuksen rahoituslähteestä. Vapautuva rahoitusosuus siirrettäisiin valmistuneiden työllisten tekijään, jonka osuudeksi tulisi 2 %.

Pidättekö ehdotettua ulkomaalaisten suorittamien ylempien korkeakoulututkintojen poistamista rahoitustekijöistä ja ulkomaalaisten suorittamien tutkintojen käsittelyä samoin perustein kuin kotimaistenkin tarkoituksenmukaisena? Pidättekö työllisten rahoitustekijän vahvistamista tarkoituksenmukaisena?

Korkeakoulujen muille kuin EU- ja ETA-alueen opiskelijoille suunnattu vieraskielinen koulutus muuttuu maksulliseksi, josta syystä muutos rahoitusmallissa on perusteltu. Työllisten rahoitustekijän painoarvoa on tärkeä nostaa, mutta se jää edelleen liian pieneksi. Tämän kriteerin painoarvon pitäisi olla yliopistoilla vähintään 4 %.

4 Työryhmä esittää, että kansainvälisen opiskelijavaihdon rahoitustekijä laskettaisiin jatkossa yliopistojen kansainväliseen opiskelijavaihtoon saapuneiden ja opiskelijavaihtoon lähteneiden tutkinto-opiskelijoiden lukumäärän sijaan em. vaihdoissa sekä kansainvälisessä ulkomailla suoritettussa harjoittelussa suoritettujen opintopisteiden yhteismäärästä. Rahoitusosuuteen ei esitetä muutoksia (2 %).

Pidättekö työryhmän ehdotusta opiskelijavaihdon laskennaksi tarkoituksenmukaisena?

Opintopistekertymä on erittäin hyvä mittari opiskelijavaihtoon. Se kannustaa kehittämään korkeakoulujen kansainvälistä yhteistyötä siten, että se edistää opintojen etenemistä ja tavoiteajassa valmistumista.

5 Muuta kommentoitavaa koulutusosion kokonaisuudesta tai rahoituskriteereistä?

Osaaminen ja kasvu
Marita Aho ja Jari Konttinen

18.1.2016

On erittäin kannatettavaa, että rahoitusmalli kannustaisi yliopistoja yhteistyöhön ja yhteistutkintoihin. Tässä tulee lukea hyväksi myös ammattikorkeakoulujen kanssa yhteistyössä tehdyt opinnot.

B) TUTKIMUSOSION UUDISTAMINEN

6 Työryhmä esittää muutoksia tutkimustoiminnan rahoitusosuuteen muutosta siten, että sen osuus olisi 33 % nykyisen 34 %:n sijaan. Muutos johtuu ulkomaalaisten suorittamien tohtorintutkintojen poistamisesityksestä osiosta, vastaavalla osuudella ehdotetaan nostettavaksi alakohdaisen rahoitusosuuden osuutta rahoitusmallissa. Jatkossa ulkomaalaisten suorittamat tohtoritutkinnot tulisivat huomioiduiksi suoritetuissa tohtorintutkinnoissa samoin periaattein kuin kotimaistenkin suorittamat tohtoritutkinnot.

Pidättekö työryhmän ehdotusta tutkimusosion kokonaisuudesta sekä ulkomaalaisten suorittamien tohtoritutkintojen poistamisesta tarkoituksenmukaisena?

EK katsoo, että ulkomaalaisen opetus- ja tutkimushenkilöstön (2 %) mittari olisi riittävä rahoitusmallissa. Tulisi kuitenkin harkita, voisiko edellä mainittu mittari muuttaa 3 %:iin, joka näin sisältäisi ainakin ulkomaalaiset jatko-opiskelijat, jotka ovat yliopiston palveluksessa.

7 Työryhmä esittää muutoksia julkaisujen laskentaan rahoitusmallissa. Rahoituksen laskennassa siirryttäisiin vertaisarvioitujen julkaisujen osalta vahvemmin julkaisujen laatua korostavien kertoimien käyttöön. Kertoimet olisivat seuraavat, vertaisarvioitujen tieteelliset julkaisut (julkaisuluokka A), tieteelliset kirjat (C1 monografiat), C2 tieteellisen teoksen toimittaminen:

- Julkaisufoorumin mukainen tasoluokka 0: 0,1
- Julkaisufoorumin mukainen tasoluokka 1: 1
- Julkaisufoorumin mukainen tasoluokka 2: 3
- Julkaisufoorumin mukainen tasoluokka 3: 4

Lisäksi työryhmä ehdottaa uusien tiedonkeruuseen lisättävien julkaisuluokkien huomioimista rahoitusmallissa. Uudet luokat ovat: C2 tieteellisen teoksen toimittaminen, D6 ammatillisen kokoomateoksen toimittaminen ja E3 yleistajuisten kokoomateoksen toimittaminen. Nämä huomioitaisiin rahoituksen laskennassa seuraavasti: Julkaisutyyppi C2 huomioidaan vertaisarvioitujen tieteellisten kokoomateosten tavoin, jonka kerroin muotoutuu julkaisukanavan julkaisufoorumitason mukaan. Julkaisutyyppit D6 ja E3 huomioidaan ei-vertaisarvioimattomien julkaisujen painotuksella 0,1.

Pidättekö työryhmän ehdotusta julkaisujen perusteella määräytyvän rahoituksen laske- miseksi tarkoituksenmukaisena?

EK pitää hyvänä julkaisujen laatua korostavien kertoimien painoarvon lisäämistä.

8 Muuta kommentoitavaa tutkimusosion kokonaisuudesta tai rahoituskriteereistä

EK katsoo, että rahoitusmalli ei nykyisellään sisällä kannustimia työelämäyhteistyön kehittämiseksi tutkimus- ja kehittämistoiminnassa. Korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyön lisäämi-

Osaaminen ja kasvu
Marita Aho ja Jari Konttinen

18.1.2016

nen ja innovaatioiden kaupallistaminen on Juha Sipilän hallituksen ohjelman keskeinen tavoite korkeakoulupolitiikan osalta.

Hallitusohjelman tavoitteiden toteuttamiseksi EK esittää, että rahoitusmallin tulisi sisällyttää mittarit:

- Tutkimustulosten pohjalta syntyneet yritykset tai opiskelijoiden perustamat yritykset;
- IPR:n luonti ja hyödyntäminen. Tämä sisältäisi IPR:n rekisteröinti korkeakoulun toimesta (esim. patenttihakemus); IPR:n luovuttaminen hyödyntäjälle (lisensointi, ipr:n myynti); sekä patenttihakemuksen keksijällä affiliaatio korkeakouluun. Kannustimena ei tule kuitenkaan pelkästään olla yliopiston oma patentointiaktiivisuus tai IPR –liiketoiminta, vaan yliopiston tutkimuksesta syntyvä IPR ja sen hyödyntäminen yrityksissä tai keksijän toimesta.

EK tunnistaa, että yliopistoilla on erilaisia profiileja. Sen vuoksi tulisi harkita, sosisiko edellä mainitut mittarit julkaisut -mittarin yhteyteen tai kokonaan koulutus- ja tiedepolitiikan tavoitteet - osioon.

C) MUUT KOULUTUS- JA TIEDEPOLITIIKAN TAVOITTEET

9 Työryhmä esittää, että korkeakoulujen koulutus- ja tiedepolitiikan tavoitteet osion kokonaisuuden osuus muutetaan 26 %:iin nykyisen 25 %:n sijaan. Lisäys kohdistetaan alakohtaiseen osuuteen, joka olisi 9 % rahoitusmallin kokonaisuudesta nykyisen 8 %:n sijaan. Ehdotuksen taustalla oleva Taideyliopiston tasokorotus esitetään siirrettäväksi pois teknisenä siirtona strategiarahoituksesta osaksi alakohtaista rahoitusta, mikä vastaisi paremmin rahoituksen luonnetta jatkossa ja kasvattaisi strategiarahoituksen muihin tarkoituksiin käytettävissä olevaa rahoitusta noin 16 miljoonalla eurolla. Ehdotus ei vaikuttaisi muiden alojen tai yliopistojen jakaumaan alakohtaisesta rahoituksesta. Työryhmä keskusteli myös strategiarahoituksen sisällöstä ja kiinnitti huomiota mm. profiloitumisen, työnjakojen, yhteistyön, toimintatapojen uudistamisen, strategia-työn, vaikuttavuuden, tutkimustulosten siirron ja kaupallistamisen tukemiseen strategisen rahoituksen keinoin.

Pidätkö työryhmän ehdotusta koulutus- ja tiedepolitiikan tavoitteiden kokonaisuuden ja osuuksien sekä sisällön osalta tarkoituksenmukaisena?

Korkeakoululaitokseen kohdistuu suuria rakenteellisen kehittämisen paineita. EK:n mielestä on perusteltua, että perusrahoitusta myöntävällä ministeriöllä on työkalut vaikuttaa hallitusohjelmassakin mainittujen rakenteellisen kehittämisen tavoitteiden toteutumiseen. Samalla EK pitää ehdottoman tärkeänä, että ohjaustavoitteet yliopisto-, että ammattikorkeakouluverkoston kuten myös tutkimuslaitosten kokoamiseksi elinvoimaisiksi osaamisen tihentymiksi ovat selkeitä.

Täytyykin määritellä yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kriteerit, joihin yliopistot vastaavat. Kriteerit täytyy muodostaa yhdessä työ- ja elinkeinoelämän ja muiden sidosryhmien kanssa samoin kuin tiekartta, millä tavoin tavoitekuva saavutetaan. Ohjausprosessin pitää olla läpinäkyvä myös sidosryhmille.

D) RAHOITUSMALLIN PIDEMMÄN TÄHTÄIMEN KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Osaaminen ja kasvu
Marita Aho ja Jari Konttinen

18.1.2016

Työryhmä ehdottaa pidemmän tähtäimen kehittämissuunnitelma- ja laadullisen työllistymisen sekä säätiörahoituksen seurannan kehittämistä. Työllistymisseurannan osalta ehdotetaan, että yliopistot kehittävät Aarresaaren tiedonkeruun kattavuutta siten, että valmistuneilta kerättävät työllistymiseen liittyvät, kaikki yliopistot kattavat tiedot olisivat käytettävissä tätä seuraavalle vuodelle 2021 alkavalle sopimuskaudelle. Säätiörahoituksen osalta ehdotetaan, että säätiörahoituksen seuranta siten, että aidosti kilpailtu yliopistojen kirjanpidon kautta kulkeva rahoitus olisi mahdollista ottaa osaksi ulkoisen rahoituksen tekijöitä kaudesta 2021 alkaen.

Pidättekö työryhmän pitkän tähtäimen ehdotuksia tarkoituksenmukaisina?

Korkeakoululaitokseen kohdistuu suuria rakenteellisen kehittämisen paineita. EK:n mielestä on ehdottoman tärkeää, että yliopistojen kansallinen rahoitus ja ohjaus kannustavat yliopistoja profiloitumaan ja vahvistamaan yhteistyötä yhteiskunnan muiden toimijoiden kanssa niin tutkimuksessa kuin opetuksessa. Ohjaustavoitteiden on oltava selkeitä yliopisto- ja ammattikorkeakouluverkoston kuten myös tutkimuslaitosten kokoamiseksi elinvoimaisiksi osaamisen tihentymiksi.

EK pitää ehdottoman tärkeänä, että myös korkeakoulujen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden seuranta kehitetään jatkossa. Täytyy määritellä yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kriteerit, joihin yliopistot vastaavat. Kriteerit täytyy muodostaa yhdessä työ- ja elinkeinoelämän ja muiden sidosryhmien kanssa samoin kuin tiekartta, millä tavoin tavoitekuva saavutetaan. Ohjausprosessin pitää olla läpinäkyvä myös sidosryhmille.

Mallissa on jo nyt opiskelijapalaute ja laadullisen työllistymisen palaute kysyttynä yliopistolta valmistuneelta itseltään tulee malliin todennäköisesti vuodesta 2021 alkaen. EK kannattaa laadullisen työllistymisen mittarin kehittämistä osaksi rahoitusmallia, vaikkakin tiedostaa tietopohjan kehittämisen haasteellisuuden.

Korkeakoulujen suurin yhteiskunnallinen vaikuttavuus syntyy siitä, millaisia osaajia ne kouluttavat työ- ja elinkeinoelämään. Jos tietopohjan luominen työnantajapalautetta varten osoittautuu liian vaikeaksi, täytyy työelämärelevanssia painottaa huomattavasti nykyistä enemmän korkeakoulujen laadunarvioinnissa ja luoda siihen sitä kautta toimivat kannusteet.

On perusteltua, että kaikki aidosti kilpaillut ulkoisen rahoituksen muodot ovat mallissa tasavertaisia.

EK:lla on ollut varauksia erikoistumiskoulutuksia kohtaan. Erikoistumiskoulutusten tultua voimaan ei ole ollut täysin selvää, mikä niiden työelämätarve on muilla kuin sosiaali- ja terveystoimen aloilla ja miten koulutukset asemoituvat esimerkiksi ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen tai markkinaehtoisen, esimerkiksi MBA -täydennyskoulutuksen kanssa.

Avoimen korkeakouluopetuksen ja muun korkeakouluopetuksen rajapinta näyttäisi olevan hämärtyneessä siten, että avointa opetusta käytetään entistä enemmän opiskelijarekrytointiin. Voidaan kysyä, onko perusteltua että korkeakoulut saavat samasta koulutuksesta ”pisteet” kahta kautta, ensin avoimen opetuksen sisältyessä malliin ja sitten opintopistekertymän kautta.

Osaaminen ja kasvu
Marita Aho ja Jari Konttinen

18.1.2016

”Vapautuva” painoarvo rahoitusmallissa olisi perusteltua siirtää kasvattamaan erityisesti työllisyyskriteerin painoarvoa. EK ehdottaakin työlliset -kriteerin painoarvon nostamista yliopistojen rahoitusmallissa 4 %:iin.

EK:n mielestä on aihetta myös selvittää, tukevatko alakohtaiset rahoitusosuudet jatkossa riittävästi mm. digitalisaation ja biotalouden myötä kasvavaa tarvetta tuottaa poikki- ja monialaista koulutusta, jossa yhdistyvät esimerkiksi tekniikka, liiketoimintaosaaminen ja luova, taiteellinen osaaminen. Esimerkiksi robotiikasta Suomeen työpaikkoja ja hyvinvointia tuova osaaminen kyseenalaistaa nykyiset koulutusalsiilot. Tekniikan ja ”ihmistieteiden” kuten esimerkiksi psykologian osaamista pitää pystyä yhdistämään aivan uudella tavalla.

E) TYÖRYHMÄN EHDOTUKSIIN LIITTYVÄT ASETUSMUUTOKSET

Raportin liitteessä 1 on esitetty työryhmän tekemiin ehdotuksiin liittyvät asetusehdotukset. Ruotsinkieliset asetuseronnokset ovat saatavissa verkkoliitteenä raportin julkaisusivulla.

Onko teillä kommentoitavaa asetusehdotuksiin liittyen?

F) MUUTA LAUSUTTAVAA EHDOTUKSESTA RAHOITUSMALLIN TARKISTAMISEKSI